

УДК 331.2

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СЕРЕДНЬОЇ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ

Блажко Ангеліна

студентка факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Актуальність дослідження: оскільки заробітна плата впливає на результативність діяльності окремих працівників, вона має пряме відношення до роботи підприємств, організацій, звідси й на ринок праці, економіку в цілому.

Мета: дослідити поняття заробітної плати, проаналізувати рівень середньої заробітної плати в Україні за період 2021 року, розглянути тенденції реформування.

Заробітна плата - це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства.

Основна заробітна плата. Це - винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки). Вона встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців.

Додаткова заробітна плата. Це - винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій.

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати. До них належать виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії за спеціальними

системами і положеннями, виплати в рамках грантів, компенсаційні та інші грошові і матеріальні виплати, які не передбачені актами чинного законодавства, або які провадяться понад встановлені зазначеними актами норми [1].

Мінімальна заробітна плата - це встановлений законом мінімальний розмір оплати праці за виконану працівником місячну (годинну) норму праці. Мінімальна заробітна плата встановлюється одночасно в місячному та погодинному розмірах. Мінімальна заробітна плата є державною соціальною гарантією, обов'язковою на всій території України для підприємств усіх форм власності і господарювання та фізичних осіб, які використовують працю найманих працівників, за будь-якою системою оплати праці [2, 3, 4].

Розмір заробітної плати працівника за повністю виконану місячну (годинну) норму праці не може бути нижчим за розмір мінімальної заробітної плати.

При обчисленні розміру заробітної плати працівника для забезпечення її мінімального розміру не враховуються доплати за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я, за роботу в нічний та надурочний час, роз'їзний характер робіт, премії до святкових і ювілейних дат.

Якщо нарахована заробітна плата працівника, який виконав місячну норму праці, є нижчою за законодавчо встановлений розмір мінімальної заробітної плати, роботодавець проводить доплату до рівня мінімальної заробітної плати, яка виплачується щомісячно одночасно з виплатою заробітної плати.

Якщо розмір заробітної плати у зв'язку з періодичністю виплати її складових є нижчим за розмір мінімальної заробітної плати, проводиться доплата до рівня мінімальної заробітної плати.

У разі укладення трудового договору про роботу на умовах неповного робочого часу, а також при невиконанні працівником у повному обсязі місячної (годинної) норми праці мінімальна заробітна плата виплачується пропорційно до виконаної норми праці.

Мінімальна заробітна плата у погодинному розмірі застосовується на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форми власності та у фізичних осіб, які використовують найману працю, у разі застосування погодинної оплати праці [5].

Джерелом коштів на оплату праці працівників госпрозрахункових підприємств є частина доходу та інші кошти, одержані внаслідок їх господарської діяльності.

Динаміці заробітної плати в Україні за січень-серпень 2021 подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка заробітної плати в Україні періоду січень-серпень 2021 [7]

2021	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень
Україна	12337	12549	13612	13543	13499	14313	14345	13997
Вінницька	10751	10927	11696	11977	12247	12789	12782	12426
Волинська	10048	10232	11031	10777	10890	12126	11740	11254
Дніпропетровська	12744	12322	13677	13129	13460	13832	13892	13957
Донецька	13786	13224	15907	13886	14457	14998	15287	14848
Житомирська	10111	10206	10675	11202	11396	12221	12044	11624
Закарпатська	10417	11043	11538	11608	11743	13020	12745	12221
Запорізька	12542	12422	13721	13193	13472	13895	14107	13952
Івано-Франківська	10558	10772	11493	11906	11681	12905	12625	11778
Київська	12645	12747	13438	13908	13850	14679	14543	14228
Кіровоградська	9780	9903	10706	10780	10903	11497	11684	11088
Луганська	10324	11176	11259	11696	11961	12754	12556	11811
Львівська	11038	11139	11937	12052	12065	12903	12924	12724
Миколаївська	12535	12392	13462	12651	13113	14044	14072	13751
Одеська	10995	11233	11889	11624	11994	12842	12609	12359
Полтавська	11353	11538	12404	12576	12584	13088	13321	13050
Рівненська	11406	11267	12879	11812	11997	13005	12866	12507
Сумська	10306	10408	11016	11303	11524	12297	12348	12107
Тернопільська	9922	10280	10973	11613	11230	12293	11743	11283
Харківська	10364	10796	11313	11766	11674	12298	12374	12072
Херсонська	9971	10106	11319	10647	11113	12110	11552	11418
Хмельницька	10725	10942	11892	11801	11757	12965	12338	12055
Черкаська	10460	10588	11462	11690	11876	12448	12307	11845
Чернівецька	9696	10156	10861	10826	10941	12132	11305	10811

Чернігівська	9877	10122	10722	11174	11182	12128	11547	11425
м.Київ	17533	18504	20132	20422	19287	20455	20956	20358

Для установ і організацій, що фінансуються з бюджету, - це кошти, які виділяються з відповідних бюджетів, грантів, а також частина доходу, одержаного внаслідок господарської діяльності та з інших джерел.

Організація оплати праці здійснюється на підставі:

- законодавчих та інших нормативних актів;
- генеральної угоди на національному рівні;
- галузевих (міжгалузевих), територіальних угод;
- колективних договорів;
- трудових договорів;
- грантів.

Суб'єктами організації оплати праці є: органи державної влади та місцевого самоврядування; роботодавці, організації роботодавців, об'єднання організацій роботодавців або їх представницькі органи; професійні спілки, об'єднання професійних спілок або їх представницькі органи; працівники [6].

Середня заробітна плата - макроекономічний показник, який вираховується як середнє арифметичне значення заробітних плат певної групи працюючого населення(наприклад, по підприємству, по галузі, по регіону). Розраховується, виходячи з фонду оплати праці працівників, премій, надбавок, винагород за підсумками роботи за рік і одноразових заохочень.

Опираючись на дані таблиці, бачимо, що середня заробітна плата в Україні за серпень 2021 року становила 13977 грн, та є на 348 грн меншою ніж за попередній місяць.

Список використаних джерел:

1. Частина третя статті 2 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 26.11.2015 р. N 848-VIII.
2. Частина перша статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 25.06.2009 р. N 1574-VI, у редакції Закону України від 06.12.2016 р. N 1774-VIII.
3. Частина друга статті 3 у редакції Законів України від 01.06.2000 р. N 1766-III, від 18.11.2004 р. N 2190-IV, від 06.12.2016 р. N 1774-VIII.

4. Частина четверта статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 25.06.2009 р. N 1574-VI, від 06.12.2016 р. N 1774-VIII.

5. Закон доповнено статтею 31 згідно із Законом України від 06.12.2016 р. N 1774-VIII.

6. Частина друга статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 17.05.2012 р. N 4719-VI.

7. Згідно з українським порталом про фінанси і інвестиції <https://index.minfin.com.ua> .

8. Згідно з українським порталом про фінанси і інвестиції <https://index.minfin.com.ua> .